

POSTANOWIENIE

Dnia 8 lutego 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z odwołania D. Spółki Akcyjnej z siedzibą w B.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.
z udziałem zainteresowanych: W.B., T.B., P.B. i W.B.
o ustalenie podstawy wymiaru składek,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 8 lutego 2018 r.,
skargi kasacyjnej D. Spółki Akcyjnej z siedzibą w B.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...].
z dnia 11 stycznia 2017 r., sygn. akt III AUa [...],

1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania

**2) zasądza od odwołującej się na rzecz organu rentowego
kwotę 1800 (jeden tysiąc osiemset) złotych tytułem kosztów
pomocy prawnej w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w [...]. wyrokiem z dnia 11 stycznia 2017 r. oddalił apelację wniesioną przez odwołującą się D. S.A. w B. od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w B. z dnia 23 listopada 2015 r., którym oddalono odwołania od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. z dnia 3 czerwca 2015 r. w przedmiocie ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne.

Odwołująca się D. S.A. w B. wniosła do Sądu Najwyższego skargę

kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 11 stycznia 2017 r., zaskarżając ten wyrok w części dotyczącej ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne w odniesieniu do zainteresowanych T.B., P.B., W.B. i W.B. i zarzucając mu w tym zakresie naruszenie prawa materialnego, to jest art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. ustawa o podatku dochodowym od osób fizycznych w związku z art. 4 pkt 9 i art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca powołała się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, które zawarła w pytaniu: „czy w związku z istnieniem zasady spójności orzecznictwa w ramach polskiego systemu prawnego możliwe jest istnienie rozbieżności w zakresie stosowania przez sądy administracyjne (w tym przez Naczelny Sąd Administracyjny) oraz przez sądy cywilne (w tym przez Sąd Najwyższy) definicji przychodu pracownika ze stosunku pracy zawartej w art. 12 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, w zakresie kwalifikacji jako takiego przychodu świadczeń ponoszonych przez pracodawcę z tytułu noclegów i zakwaterowania pracowników oddelegowanych poza miejsce zamieszkania?”.

Ponadto, skarżąca podniosła, że w sprawie zachodzi potrzeba dokonania wykładni przepisów prawnych wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądowym. W jej ocenie, sądy administracyjne (w tym Naczelny Sąd Administracyjny) oraz sądy cywilne (w tym Sąd Najwyższy) odmiennie postrzegają bowiem definicję przychodu pracownika (art. 12 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych) w stosunku do świadczeń ponoszonych przez pracodawcę z tytułu noclegów i zakwaterowania pracowników.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wypada

również dodać, iż zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Należy zatem stwierdzić, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Wypada też przypomnieć, że w przypadku powoływania się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, w uzasadnieniu wniosku winno zostać sformułowane zagadnienie prawne oraz przedstawione argumenty prawne, które wykażą możliwość różnorodnej oceny zawartego w nim problemu. Zgodnie ze stanowiskiem jednolicie wyrażanym w judykaturze, skarżący ma w tym zakresie obowiązek wywiedzenia i uzasadnienia występującego w sprawie problemu prawnego w sposób zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (por. pośród wielu postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, niepublikowane). Oznacza to w praktyce, iż zagadnienie prawne musi odpowiadać określonym wymaganiom, a mianowicie: 1) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 1996 r., II UR 5/96, OSNAPiUS 1997 nr 3, poz. 39 i postanowienie z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571), 2) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, by umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, nie sprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z dnia 22 października

2002 r., III CZP 64/02, LEX nr 77033 i z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179), 3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą i 4) dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (a zatem poważne) wątpliwości. Istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się zaś w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa lub znaczenie precedensowe dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467, czy też z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468).

Przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na potrzebę wykładni przepisów prawa wymaga, z kolei, od skarżącego określenia, które przepisy wymagają wykładni Sądu Najwyższego, ze wskazaniem, na czym polegają związane z tym poważne wątpliwości, lub z przedstawieniem rozbieżności w orzecznictwie sądów (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, Biuletyn SN 2002 nr 7, s. 10). Ponadto konieczne jest opisanie tych wątpliwości lub rozbieżności, wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 listopada 2003 r., II UK 184/03, z dnia 22 czerwca 2004 r., III UK 103/04, czy też z dnia 17 grudnia 2007 r., I PK 233/07). W przypadku powoływania się na rozbieżności w orzecznictwie konieczne jest także, choćby przykładowe, wskazanie orzeczeń, w których ten sam przepis prawa byłyby odmiennie wykładany. Należy również podkreślić, iż nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) ani nie występuje w sprawie istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), jeżeli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii tego zagadnienia prawnego lub wykładni przepisów i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP – wkładka 2003 nr 13, poz. 5).

Zdaniem Sądu Najwyższego, oceniany w niniejszym postępowaniu wniosek skarżącej o przyjęcie jej skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia wyżej określonych kryteriów. Sąd Najwyższy zauważa bowiem, że skarżąca wniosła kilka skarg kasacyjnych, które dotyczą tej samej tematyki, a w każdej z nich podniesiono te same przesłanki przyjęcia do rozpoznania tego nadzwyczajnego środka zaskarżenia. Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 29 listopada 2017 r., I UK 99/17 (dotychczas niepublikowanym), oddalił zaś skargę kasacyjną, wyjaśniając przy tym wątpliwości jurydyczne dotyczące wliczania świadczeń wypłacanych przez pracodawcę tytułem noclegu do podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne. Równocześnie Sąd Najwyższy przyjął i podtrzymał poglądy prawne wyrażone w uchwale z dnia 10 grudnia 2015 r., III UZP 14/15 (OSNP 2016 nr 6, poz. 74). Nie znalazł także powodów do odstąpienia od swojego dotychczasowego, jednolitego już stanowiska w kwestii ujętej w przedstawionym przez skarżącą zagadnieniu prawnym, zwłaszcza wobec braku przekonujących argumentów w skardze kasacyjnej. Uznał zatem, że zakwaterowanie pracownika za granicą na koszt pracodawcy stanowi niewątpliwie, jak prawidłowo stwierdził Sąd Apelacyjny, świadczenie w naturze, którego wartość pieniężna jest przychodem pracownika ze stosunku pracy uwzględnianym w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne. Świadczenia poniesione przez pracodawcę z tego tytułu na rzecz pracownika powodują określony „ubytek” w majątku pracodawcy, powiększając o taką samą kwotę majątek pracownika, bowiem w innej sytuacji musiałby on pokryć ten wydatek sam, wobec czego są konkretnym dla takiego pracownika przysporzeniem. Nie bez znaczenia jest również to, że skarżąca przewidziała koszty na bezpłatne zakwaterowanie w wewnętrznych regulaminach wynagradzania i ponosiła je zgodnie z tymi regulaminami.

Należy więc uznać, że wliczenie do podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne świadczeń ukierunkowanych na zapewnienie noclegu dla pracownika było już przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego, co powoduje, że podstawowy cel stawiany Sądowi Najwyższemu przez skarżącą w niniejszej sprawie został osiągnięty. Jak to zostało już bowiem wcześniej podniesione, w sytuacji, w której Sąd Najwyższy udzielił odpowiedzi co do danej kwestii prawnej i nie ujawniły się nowe nieznane wcześniej okoliczności mające wpływ na wynik

wykładni, nie ma potrzeby przyjmowania kolejnych skarg kasacyjnych pochodzących od tego samego podmiotu.

Niezależnie od tego Sąd Najwyższy stwierdza, że w polskim porządku prawnym nie istnieje zasada spójności orzecznictwa sądów administracyjnych i powszechnych. Co najwyżej można twierdzić, że w celu zachowania spójności systemu dopuszczalny jest postulat zachowania zbieżności wypowiedzi jurydycznych. Nie istnieją bowiem instrumenty prawne dekretujące możliwość wypracowania jednolitości wypowiedzi orzeczniczych przez sądy administracyjne i powszechne. W rezultacie odpowiedź na zadane przez skarżącą pytanie musi być twierdząca, a do jej uzyskania nie trzeba angażowania Sądu Najwyższego, gdyż wynika ona z systemowego ukształtowania relacji występujących między administracyjnym i powszechnym porządkiem orzeczniczym. Oznacza to, że postawione w skardze kasacyjnej zagadnienie prawne nie jest istotne – może bowiem zostać rozstrzygnięte przy zastosowaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 stycznia 2018 r., I UK 144/17 oraz z dnia 18 stycznia 2018 r., I UK 146/17, niepublikowane).

Kierując się przedstawionymi motywami, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji, o kosztach postępowania rozstrzygając zgodnie z art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 99 k.p.c.